

Metodologie 2: Lekce 4

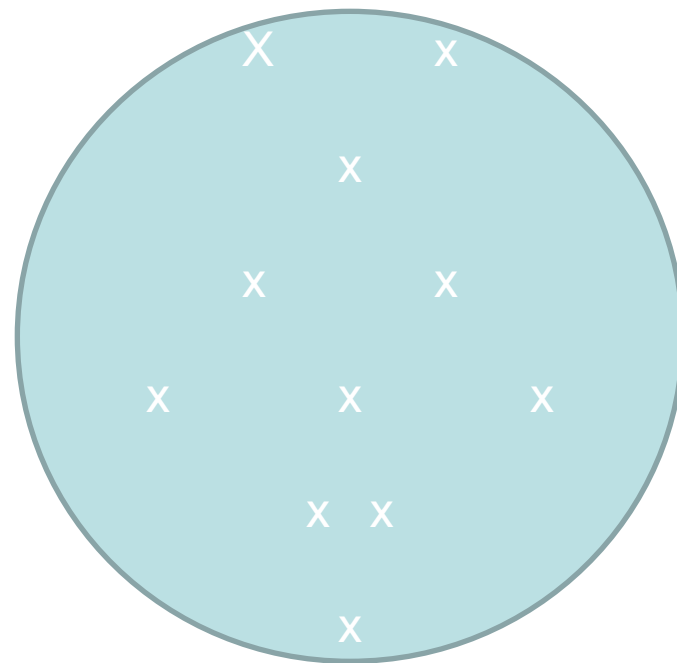
Lenka Slepíčková

OPAKOVÁNÍ: V kvantitativním výzkumu se obvykle setkáme s těmito kroky:

- formulace problému a výzkumné otázky
- informační příprava výzkumu
- formulace hypotéz
- rozhodnutí o populaci a vzorku
- pilotní studie
- rozhodnutí o technice sběru informací
- operacionalizace
- konstrukce nástrojů pro tento sběr;
- předvýzkum;
- sběr dat; zpracování dat
- analýza dat
- interpretace, závěry

Populace x vzorek

Základní soubor x výběrový soubor

Redukce populace na vzorek

- Vzorek (výběrový soubor) = skupina jednotek, které skutečně pozorujeme
- Populace (základní soubor) = soubor jednotek, o kterém předpokládáme, že jsou pro něj naše závěry platné

Jak dosáhnout co největší podobnosti vzorku a populace?

Výběr vzorku I. Výběry zajišťující reprezentativitu

- **Náhodný výběr** – každý prvek populace má stejnou pravděpodobnost, že se do vzorku dostane
 - Reprezentuje známé i neznámé vlastnosti populace
 - Jsme schopni vyčíslit, jak se vzorek liší od populace
 - Prostý náhodný výběr, systematický výběr, náhodný stratifikovaný výběr, víceúrovňový náhodný výběr
- **Kvótní výběr** – imituje ve struktuře vzorku známé vlastnosti populace
 - Omezujeme se jen na několik málo proměnných
 - Musíme populaci znát
 - Závislost na tazateli atd.

Výběr vzorku II. Výběry nezajišťující reprezentativitu

- **Samovýběr**
- **Účelový výběr** – je založen na úsudku výzkumníka o tom, co by mělo být pozorováno a co je možné pozorovat
- **Dostupný výběr**
- **Anketa** – odpovídá ten, kdo má zájem
- **Sněhová koule**
- Velké omezení pro generalizaci našich závěrů

Orientační návod pro vztah mezi velikostí základního a výběrového souboru (Gavora, 2010)

Základní soubor	Výběrový soubor
100	80
200	135
300	169
400	196
500	217
1000	278
1500	357
10000	370

Pilotní studie

- cílem je zjistit, **zda je náš výzkum např. v dané populaci vůbec možný**
- ověřuje, zda informace, kterou požadujeme, v naší populaci vůbec existuje a zda je dosažitelná
- je prováděna např. na malé skupině vybrané z populace, kterou hodláme studovat
- často kvalitativní techniky
- důležitá hlavně tehdy, pokud nemáme opravdu hlubokou znalost o zkoumané populaci

Techniky sběru dat v kvantitativním výzkumu

Standardizované techniky: Striktně jednotné podněty a volba z předem připraveného souboru kategorií.

- **Pozorování** – přímé, nepřímé
- **Rozhovor** – strukturovaný/polostrukturovaný, osobní/telefonický
- **Dotazník**
- **Obsahová analýza textů, dokumentů**
- **Sociometrie a vytváření sociogramu nebo sociometrického indexu**
- **Kombinace různých technik sběru dat - experiment**

Předvýzkum

- účelem předvýzkumu je odzkoušení nástrojů (př. dotazníku), které jsme pro náš výzkum zkonstruovali
- zkoušíme i analytický postup

Pozorování

- Přímé, nepřímé
- Zúčastněné, nezúčastněné
- **Pozorovací arch**, do kterého se zaznamenávají pozorované **kategorie**
- Zaznamenává se výskyt jevů/trvání jevů
- Vyhodnocuje se **frekvence** (četnost) výskytu, nebo **sekvence**
- Je možné slučovat kategorie atd.

Př. Flandersův systém na pozorování komunikace ve třídě

Řeč učitele	<ol style="list-style-type: none">1. Akceptuje žákovy city2. Chválí a povzbuzuje3. Akceptuje žákovy myšlenky nebo je rozvíjí4. Klade otázky5. Vysvětluje6. Dává pokyny nebo příkazy7. Kritizuje nebo prosazuje vlastní autoritu
Řeč žáka	<ol style="list-style-type: none">8. Odpovídá9. Hovoří spontánně
Ostatní kategorie	<ol style="list-style-type: none">10. Ticho. Pauzy. Zmatek

„Vím, že se někteří z vás necítíte dobře (1), nedejte se znechutit (2) a zkoušejte dál (6).“

„Výborně, Bětko“ (2). „Dobře, dál“ (6)

„Dobře, to byl jeden názor, kdo má jiný?“ (3)

Nevhodné správanie žiakov

Pozorované kategórie javov:

- použitie mobilu
- našepkávanie
- vyslovenie vulgarizmu
- svojvoľné opustenie lavice
- polozenie "sabotážnej" otázky učiteľovi
- slovné napadnutie spolužiaka
- fyzické napadnutie spolužiaka

Schéma na pozorovanie interakcie matky s dieťaťom pri jedení (vek dieťaťa 3-8 rokov)

Matka umožňuje dieťaťu voľbu jedla.	áno	nie
Matka umožňuje dieťaťu rozhodovať o množstve jedla.	áno	nie
Matka sa pýta, či dieťaťu jedlo chutí.	áno	nie
Matka chváli dieťa, keď dobre je.	áno	nie
Matka žiaka, aby dieťa pri jedení správne sedelo.	áno	nie
Matka žiaka, aby dieťa pri jedení neodchádzalo od stola.	áno	nie
Matka je súčasne s dieťaťom.	áno	nie
Matka sa počas jedenia priateľsky rozpráva s dieťaťom.	áno	nie

Obsahová analýza

- různé typy dokumentů a textů
 1. Vymezení základního souboru a výběrového souboru
 2. Vymezení významové jednotky, stanovení analytických kategorií
 3. Kvantifikace významových jednotek
 4. Interpretace zjištěných frekvencí

Příklad hypotézy

- Příručky péče o dítě z posledních pěti let obsahují více prvků liberální péče/výchovy než příručky starší.
- Ve zpravodajství veřejnoprávních televizních stanic jsou osoby s postižením zobrazovány méně stereotypně než ve zpravodajstvích komerčních televizních stanic.

Škála určování obtížnosti učebního textu (Průcha 1984, 1998)

Jednoduchý jazyk	1	2	3	4	5	N	Složitý jazyk
Těžké pojmy	1	2	3	4	5	N	Přiměřené pojmy
Podrobný výklad	1	2	3	4	5	N	Všeobecný výklad
Zajímavý text	1	2	3	4	5	N	Nudný text

Dotazník

- Respondent = osoba, která vyplňuje dotazník
- Položka/otázka = prvek dotazníku
- Administrace dotazníku = způsob zadávání dotazníku
- Průvodní dopis

„Prosím, abyste neotáleli s vyplněním dotazníku, protože jsem v časové tísní.“

Sestavujeme dotazník

Co má vliv na jeho podobu?

- **koncepty a indikátory**, které jsme pro ně vyvinuli – zahrneme měření závislé proměnné, nezávislé proměnné a demografických údajů
- způsob, jakým budeme **analyzovat data**
- **administrace dotazníku**

Co všechno měříme otázkami v dotazníku?

1. Chování (co lidé dělají)
2. Postoje (co si myslí, že je žádoucí)
3. Znalosti
4. Charakteristiky respondenta